

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОСТІ У СЕКТОРІ МАЛОГО БАНКІВНИЦТВА УКРАЇНИ

Проаналізовано та представлено найбільш потрібні та успішні інновації для малого банку на сучасному банківському ринку. Встановлено, що застосування інноваційної стратегії розвитку малого банку допомагатиме вдосконаленню банківського менеджменту та розвитку банківської системи взагалі.

Ключові слова: інновації, малі банки, банківський ринок, банківський продукт.

Інновації – це нововведення у формі об'єктів, технологій, продуктів, що є результатом наукових досліджень, винаходів і відкриттів; якісно відрізняються від своїх аналогів або не мають аналогів. Сьогодні у більшості країн світу здійснюється інноваційний тип економічного розвитку. Це ж повною мірою стосується й економічного розвитку в Україні. До того ж реформування економічних процесів у перехідній економіці зумовлює постійне впровадження та застосування саме нових рішень. Найбільш динамічною часткою фінансового сектору в Україні на сьогодні є невеликі банківські установи. Сьогодні в Україні активно досліджують питання щодо реформування фінансового сектору, і насамперед банківської сфери, причому на тлі розвитку банківської мережі та впровадження нових банківських послуг. Процес інноваційного розвитку істотно торкнувся малого банківництва. Зростаюча увага щодо інновацій у цьому банківському секторі обумовлена як ускладненням низки завдань, що постають перед малими банками, так і розвитком глобальної фінансової конкуренції. Разом із тим посилюється рівень фінансової глобалізації. При цьому найбільш важливі тенденції фінансової глобалізації полягають у поширенні інноваційних банківських технологій, розгортанні банківської конкуренції на новому технічному рівні, зміні структури банківської сфери.

Виходячи з цього, впровадження інноваційного менеджменту в банківстві – нагальна потреба для малих вітчизняних банків, щоб вижити з-поміж усієї вітчизняної банківської системи та в міжнародній конкуренції. Нові банківські технології є шансом для успішної конкуренції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Проте якщо західні дослідники зосереджують увагу на аналізі впливу фінансових інновацій щодо розвитку банківського сектору, то головним у цьому аспекті для України є насамперед розроблення інноваційної стратегії розвитку комерційних банків. Це пов'язано з тим, що всі банківські установи в Україні, порівняно з західними банками, мають невеликий термін існування, а масове впровадження фінансових інновацій у банківському секторі економіки України тільки набирає обертів.

До того ж стосовно практичного використання інноваційних рішень у банківській сфері важливим є розгляд формальних визначень "банківських інновацій", які можна розглядати як інструмент, що зменшує витрати або фінансовий ризик. У цьому плані необхідно зазначити, що саме фінансово-кредитне забезпечення інноваційної діяльності відіграє ключову роль у реалізації інноваційних процесів в економіці.

¹ Наук. керівник: проф. Г.І. Башнянин, д-р екон. наук – Львівська КА

Серед найбільш потрібних та успішних інновацій для малого банку на сучасному банківському ринку можуть стати такі:

1. Інновації, які пов'язані з виробництвом продукту:

- розроблення нових банківських продуктів (наприклад, віртуальних карт, нових варіантів вкладів та депозитів, поява похідних цінних паперів);
- розроблення індивідуальних банківських продуктів та впровадження індивідуального банківського обслуговування;
- логістика банківського продукту, яка має на увазі процедуру оптимізації кількісних та якісних параметрів конкретного продукту чи групи пов'язаних продуктів малого банку під потреби конкретного клієнта із врахуванням особливостей його діяльності й економічних інтересів малого банку;
- впровадження у банківську практику небанківських продуктів (наприклад, інструментів індивідуального інвестування, проектне фінансування).

2. Інновації, які пов'язані із системою обслуговування:

- впровадження сучасних технологій індивідуального обслуговування (приват-банкінг, інститут персонального менеджера);
- впровадження та використання технологій дистанційного банківського обслуговування (створення автоматизованих кіосків самообслуговування, впровадження технологій мобільного та інтернет-банкінгу, використання безпровідних технологій, поєднання банківських продуктів із продуктами операторів мобільного зв'язку);
- впровадження стандартів якості банківського обслуговування (максимальний сервіс для клієнтів).

3. Інновації, які пов'язані з внутрішніми бізнес-процесами малого банку:

- використання сучасних технологій електронного документообігу;
- максимальне використання сучасних технологій автоматизації діяльності малого банку;
- інжиніринг та реінжиніринг бізнес-процесів;
- використання інноваційних технологій роботи з персоналом;
- використання інноваційних технологій організаційної побудови малого банку.

4. Інновації, які пов'язані з маркетингом та системою просування банківських продуктів:

- використання інструментів "партизанського" маркетингу, який дає змогу при порівняно невеликому бюджеті здійснити максимальний вплив на цільову аудиторію послуги;
- використання перехресних продажів спільно з дочірніми та афілійованими компаніями;
- пакетування послуг.

Прикладом фінансової банківської інновації є іпотека з регульованою процентною ставкою, фонди індексів обмінного курсу, нові технології та процеси у банківському менеджменті тощо. При цьому у світовій банківській праці інноваційні зміни відбуваються постійно.

За своїм характером функціонування в умовах сучасної кризи та жорсткої конкуренції з боку великих та середніх банків, мале банківництво потребує постійних змін у сфері організації своєї діяльності, винайдення нових продуктів та пошук альтернативних шляхів боротьби за місце установи на ринку. Ці зміни малих банків необхідно структурувати таким чином:

- зміна структури і виду діяльності банку загалом. Це зміни, які обумовлені багатоспрямованістю банківської діяльності внаслідок поєднання нових і традиційних технологій та інструментів. Наприклад, уведення самообслуговування або дистанційного обслуговування, надання висококваліфікованих індивідуальних консультацій. Так, комп'ютерні системи "Банк-клієнт", "клієнт – Інтернет – банк" призначені для дистанційного управління рахунком клієнта. Складаються з банківської частини, на якій ведеться оброблення та зберігання платежів клієнта, і клієнтської частини, яка дає змогу клієнту контролювати стан рахунку і здійснювати платежі;
- зміни, обумовлені застосуванням віртуальних банківських і фінансових технологій, таких як: управління банківським рахунком, розрахунки готівкою, електронний підпис, комплексне використання нових інформаційних і комунікаційних технологій для електронного і традиційного маркетингу тощо;
- зміни, пов'язані з оптимізацією банківської мережі: організаційний поділ банку, зміни у філіях і філійній мережі;
- зміни у кваліфікації працівників: продукт-менеджер, консультант, фахівець із трансакцій і консультацій тощо;
- зміни у структурно-технологічній діяльності банку: збір, збереження й аналітичне оброблення внутрішньої інформації, нові можливості внутрішнього контролю й аудиту;
- зміни у банківських продуктах (послугах) на базі нових технологій. Адже новий банківський продукт – це продукт, що вперше пропонують на ринку, або є новим для банку під час надання його своїм клієнтам. При цьому новим продуктом вважають також модифікацію вже існуючого продукту стосовно технології надання, або інших параметрів, які споживач вважатиме значущими для себе і які можуть привести до можливості продажу новим типам клієнтів. Ця зміна дає змогу малим банкам отримати одну з найбільших переваг на ринку. Адже за досить успішного розвитку продукту банк тимчасово здобуває "монополію" на продаж своєї послуги.

Так, "БГ Банк" увів у дію новий продукт для фізичних осіб – "Нафтовий депозит". "Нафтовий депозит" – це особлива комбінація 6 місячного депозитного вкладу й інвестиційного продукту, яка, крім гарантування виплати процентів, дає змогу отримати додатковий заробіток. Адже завдяки "Нафтовому депозиту" клієнт має можливість, окрім річних процентів, отримати потенційний додатковий процент, котрий залежить від зміни світової ціни на нафту.

Нині багато клієнтів не знають, у якій валюті розмістити депозит, щоб отримати максимальний прибуток і при цьому захистити свої кошти від інфляції і валютних ризиків. Саме тому з початку 2009 р. на банківському ринку появились мультивалютні депозитні програми. У її рамках банк, як фінансовий консультант, пропонує клієнтам розмістити депозит у трьох валютах – гривні, доларі США та євро. Оптимальна валютна структура цього мультивалютного депозиту дає змогу клієнту застрахувати свої кошти від інфляції і валютних ризиків, отримавши при цьому максимальний прибуток.

Необхідно наголосити, що для України характерним є впровадження банківських продуктів, які вже відомі у розвинених країнах. Крім цього, ринкова ситуація, у якій впроваджується інноваційний банківський менеджмент в Україні, характеризується напрямками впливу зовнішнього середовища, зокрема: інтеграцією банків у світову фінансову систему; формування потужного секто-

ру іноземних банків в Україні; жорстким державним регулюванням параметрів комерційних банків.

Виходячи з цього, в інноваційній діяльності малих банків варто виділити два аспекти:

- по-перше, процес впровадження технічних і технологічних нововведень;
- по-друге, процес постійних змін у сфері банківської діяльності відповідно до змін середовища.

При цьому узагальнена інноваційна стратегія розвитку малого банку могла б бути представлена у вигляді сукупності планів щодо інноваційних заходів, в яких головними стратегічними напрямками інноваційного розвитку малого банківництва мають бути такі:

- автоматизація банківських процесів, перехід на нові комп'ютерні технології самообслуговування, використання Інтернету, впровадження віртуальних банківських і фінансових технологій;
- удосконалення форм і методів управління, включаючи впровадження інновацій.

До тактичних напрямів інноваційного розвитку належать:

- урахування особливостей ринкової ситуації у вітчизняній банківській сфері;
- проведення модифікації органів і структур управління банком, мережі філій та відділень.

Для реалізації стратегії інноваційного розвитку малого банку необхідно створити спеціальну групу з впровадження інновацій, головним завданням якої має бути виконання плану інновацій, а її основні функції мають полягати у такому:

- розроблення та організація механізму впровадження інновацій, з урахуванням загальних аспектів планування роботи банку;
- організація оперативних груп щодо впровадження окремих інновацій рішень, координації їх роботи;
- підтримка зв'язку з незалежними фахівцями-консультантами для оцінки впровадження інноваційних рішень;
- збір та надання об'єктивної інформації щодо впровадження інновацій усім службовцям і керівництву банку.

Висновки. Застосування інноваційної стратегії розвитку малого банку допомагатиме вдосконаленню банківського менеджменту та розвитку банківської системи взагалі. Однак пріоритетом у цьому є більш прискорене впровадження нових інформаційних та телекомунікаційних технологій. Оскільки невеликі банки мають різні умови розвитку, то доцільним є визначення послідовності впровадження новітніх технологій і окремих функціональних стратегій інноваційного розвитку банків.

Література

1. Грудзевич Я.В. Проблеми та можливі перспективи розвитку малих і середніх банків в Україні / Я.В. Грудзевич // Регіональна економіка : наук.-практ. журнал. – 2002. – № 3. – С. 162-166.
2. Моисеев С. Оптимальная структура банковского рынка: сколько банков нужно России? / С. Моисеев // Вопросы экономики. – 2006. – № 10. – С. 75-92.
3. Ткачук Н.М. Капітал малих і середніх банків як складова капіталу банківської системи України / Н.М. Ткачук // Соціально-економічні дослідження в перехідному періоді:

Мале та середнє банківництво в умовах становлення ринкової моделі в Україні : зб. наук. праць. – Львів : Вид-во ІРД НАН України. – 2004. – Вип. 6. – С. 164-171.

5. Проблемы развития банковского дела в России и Украине : сб. научных трудов / под общ. ред. Ю.И. Коробова; Саратовский гос. социально-экономический ун-т, Севастопольской филиал. – Севастополь : Вид-во "Вебер", 2010. – 116 с.

6. Мале та середнє банківництво в умовах становлення ринкової системи в Україні : зб. наук. праць / відп. ред. М.І. Долішній. – Львів, 2004. – 511 с.

Лукановская И.Р. Развитие инновационности в секторе малого бан- ководства Украины

Проанализированы и представлены наиболее востребованные и успешные ин- новации для малого банка на современном банковском рынке. Установлено, что при- менение инновационной стратегии развития малого банка поможет совершенствовани- ю банковского менеджмента и развитию банковской системы вообще.

Ключевые слова: инновации, малые банки, банковский рынок, банковский про- дукт.

Lukanovska I.R. Innovation development sector of small banks.

In this article analyzes the most desired and successful innovations for small bank in the modern banking market. Present the most desired and successful innovation for small banks in the modern banking market. It is set that the use innovation strategy for small banks will help improve bank management and development of the banking system in ge- neral.

Keywords: innovation, small banks, banking market, banking product.

УДК 65.011.4:061.5

Доц. Н.Г. Міценко, канд. екон. наук;
доц. І.П. Міщук, канд. екон. наук – Львівська КА

ЕФЕКТИВНІСТЬ І РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА: ОЦІНКА ТА ПЛАНУВАННЯ

Розглянуто сутність ефективності та результативності діяльності торговельного підприємства. Висвітлено методичні підходи до оцінки та планування показників ре- зультативності діяльності. Запропоновано структурно-логічну схему планування фінансових результатів торговельного підприємства.

Ключові слова: ефективність діяльності, результативність діяльності, ефект, оцінка результативності діяльності торговельного підприємства, планування фінан- сових результатів торговельного підприємства.

Вступ. Однією з актуальних проблем діяльності торговельних під- приємств в умовах фінансово-економічної кризи є оцінювання та планування її результативності та ефективності, забезпечення отримання достатніх фінансо- вих результатів для виживання та розвитку підприємств. При цьому наголоси- мо, що фінансовими їх називають тому, що вони є певною сумою коштів, яка формується у процесі всіх видів діяльності підприємства, а потім розподі- ляється між підприємством, державою, інвесторами, кредиторами, власниками та іншими контрагентами [2, с. 24]. Основні види фінансових результатів торго- вельного підприємства представлено в табл. 1.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми дослідження ре- зультатів діяльності торговельних підприємств вивчали вітчизняні та зарубіжні економісти І. Бланк, В. Бочаров, В. Власова, А. Гінзбург, Л. Кравченко, М. Крейніна, Л. Лігоненко, А. Мазаракі, І. Мелушова, В. Мец, Л. Омелянович, Г. Савицька, А. Садеков, А. Фрідман, Л. Фролова, А. Шеремет та інші. Разом з

тим, їх рекомендації стосовно оцінки та планування прибутку торговельних під- приємств потребують уточнення та адаптації до умов господарювання, що іс- тотно змінилися внаслідок цього впливу фінансової кризи.

Табл. 1. Види фінансових результатів діяльності торговельного підприємства

Види фінансових результатів	Визначають за "Звітом про фінансові результати" як різниця між	
	доходами	витратами
Фінансовий результат від основ- ної операційної діяльності (реалі- зації товарів та надання послуг)	чистий дохід (виторг) від реалізації товарів та надання послуг	собівартість реалізованих товарів та наданих послуг; адміністра- тивні витрати; витрати на збут
Фінансовий результат від ін- шої операційної діяльності	інші операційні доходи	інші операційні витрати
Фінансовий результат від операційної діяльності	Фінансовий результат від основної операційної діяльності + Фінансовий результат від іншої опера- ційної діяльності	
Фінансовий результат від іншої звичайної діяльності	дохід від участі в ка- піталі; інші фінансові доходи; інші доходи	втрати від участі в капіталі; фінансові витрати; інші витрати
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	Фінансовий результат від операційної діяльності + Фінансовий результат від іншої звичайної діяльності	
Фінансовий результат від звичайної діяльності	–	податок на прибуток від звичайної діяльності
Фінансовий результат від надзвичайної діяльності	надзвичайні доходи	надзвичайні витрати; податок з надзвичайного прибутку
Кінцевий фінансовий результат (чистий прибуток чи збиток)	Фінансовий результат від звичайної діяльності + Фінансовий результат від надзвичайної діяльності	

Постановка завдання. Метою дослідження є вивчення проблеми оці- нювання та планування фінансових результатів діяльності торговельного під- приємства. Для досягнення цієї мети передбачено вирішення таких завдань: розмежувати поняття результативності та ефективності діяльності, розглянути їх види та показники, дослідити методичні підходи до оцінки результативності діяльності в торгівлі, розробити структурно-логічну схему планування фінансо- вих результатів діяльності торговельного підприємства.

Виклад основного матеріалу. У вітчизняній та зарубіжній науковій літературі дискусійним є трактування понять "ефект" та "результат" діяльно- сті, а також їх співвідношення. В економічних словниках визначено сутність економічного ефекту як різницю між результатами економічної діяльності та витратами на неї. На нашу думку, результат – це сукупний підсумок розвитку всіх видів діяльності суб'єкта господарювання за певний період часу.

Існує безліч критеріїв, за якими можна виміряти результати діяльності торговельного підприємства. При цьому варто погодитися з думкою В.А. Гро- сул та Н.Е. Аванесової, що результат може характеризувати як позитивні, так і негативні підсумки діяльності підприємства, натомість ефект – результат, що характеризує успішність, корисність функціонування окремого процесу або системи загалом, тобто позитивні тенденції в розвитку суб'єкта господарювання [3, с. 19-20].